Redaksjonelle konvensjoner

Hans Høyærverdighet*
Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡
Biskop for folkeslagene, under apostolisk oppdrag

Den hellige Hieronymus skriver, av Caravaggio (1605–1606), Galleria Borghese, Roma. Hodeskallen er et memento mori: døden kan komme til enhver time, og derfor kallet til omvendelse: «Omvend eder; for himlenes rike er kommet nær!» (Matteus 4,17, 1930-oversettelsen).

Fri bruk.

Skriftene fra Rikets skriftlærde følger konvensjonene som er fremsatt nedenfor. De angis her, for at enhver leser skal kunne vite hvordan Skriften og de andre autoritetene siteres, hvorfor bestemte kilder anføres, og hva tegnene og formene som brukes på disse sidene, betyr.

Den hellige skrift

Skriften endres aldri. Skriften siteres ord for ord, nøyaktig slik den er trykt i den anførte utgaven, og den endres aldri, under noen omstendighet og av noen grunn. Intet ord, ingen bokstav og intet skilletegn legges til, fjernes eller endres, og ingen utheving eller typografisk markering settes inn i den. Der den trykte teksten synes å inneholde en feil i grammatikk, rettskrivning eller trykk, blir den stående nøyaktig slik den står. Skriften er hellig, og ingenting gjøres med den under påskudd av å rette den. Der biskopen ønsker å kommentere et skriftsted, gjør han det med egne ord, utenfor sitatet.

Biblene som brukes. På engelsk siteres Skriften etter King James Version (standardteksten fra 1769, med De apokryfe bøker). På alle andre språk siteres Skriften etter en anerkjent, utgitt utgave av Den hellige bibel på det språket leseren leser; den oversettes aldri på nytt fra engelsk. Alt er gjort for, der det var mulig, å sitere etter en offisiell utgave fra et anerkjent bibelselskap. Det er gjennomgående brukt utgaver i fri bruk, først og fremst for å unngå spørsmål om opphavsrett og ventetiden på tillatelse til å bruke en opphavsrettslig beskyttet utgave. Likevel er det i visse tilfeller, der det var klokt og nødvendig, søkt om tillatelse fra det bibelselskapet som har ansvaret for det aktuelle språket. Utgaver som fortsatt er opphavsrettslig beskyttet, brukes med forlagenes tillatelse, enten den er gitt direkte eller gjennom forlagets offentliggjorte lisens, eller, der loven tillater det, som rimelig bruk.

Utgaven angis. Hvert sitat fra Skriften angir utgaven det er hentet fra, for eksempel «(KJV)» på engelsk, «(Schlachter 1951)» på tysk eller «(1930-oversettelsen)» på norsk.

Versnummerering. Noen bibler nummererer visse vers annerledes, særlig i Salmenes bok. Hvert språk siterer etter nummereringen i sin egen bibel, slik at en henvisning kan avvike noe fra den engelske henvisningen til det samme skriftstedet.

Kristi ord. Kristi ord trykkes sammen med anførselstegnene sine i rødt, slik biskopen fastsetter dem. På noen få steder er det omstridt om det er Kristus eller evangelisten som taler,

som i Johannes 3,16; slike steder står i svart.

Bøker med ulik kanon. Ikke alle kirker mottar de samme bøkene som Skrift. En bok som mottas i noen kirker og ikke i andre, slik som De apokryfe bøker eller bøkene i kanonen til Den etiopisk-ortodokse tewahedo-kirken, kan siteres, og anførselen av den innebærer ingen avgjørelse om dens kanoniske status.

Autoritetenes rangordning

Kildene veies etter følgende rangordning av autoriteter, fra den høyeste til den laveste. Hver forfatter eller hvert skrift plasseres i den høyeste kategorien det kvalifiserer for; en trosbekjennelse plasseres sammen med det konsilet som vedtok den, likevel slik at Den apostoliske trosbekjennelse plasseres i niende kategori og Den athanasianske trosbekjennelse i ellevte.

1. **Kristi ord**, hvor som helst de er overlevert i Skriften.
2. **De apostoliske skriftene**: Matteusevangeliet; Johannesevangeliet; 1., 2. og 3. Johannesbrev; Åpenbaringen; Paulus' tretten brev; og 1. og 2. Petersbrev.
3. **De øvrige skriftene i Det nye testamente**: Markusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger, Hebreerbrevet, Jakobs brev og Judas' brev.
4. **Det gamle testamente**, sammen med De apokryfe bøker slik de er trykt i King James Version fra 1611.
5. **De apostoliske fedre**, fra generasjonen etter apostlene (omkring år 95–150 e.Kr.).
6. **De førnikenske fedre**, fra tiden før konsilet i Nikea (år 325 e.Kr.).
7. **De nikenske og etternikenske fedre**, sammen med ørkenfedrene.
8. **De sju økumeniske konsilene**, som er mottatt av både Øst og Vest, med de trosbekjennelsene og definisjonene hvert av dem vedtok.
9. **Senere konsiler**, som ikke er mottatt av både Øst og Vest.
10. **Helgenene**: skrifter av enhver person som er anerkjent som helgen av Kirken, i Øst eller Vest, og som ikke er plassert i en høyere kategori.
11. **Bekjennelsesskrifter, katekismer og pavelige og patriarkalske dokumenter.**
12. **Liturgiske tekster**, slik som de gamle liturgiene og Book of Common Prayer.

13. **Historiske kristne forfattere som ikke er kanonisert.**
14. **Antikke ikke-kanoniske og ikke-kristne kilder**, slik som pseudepigrafene, Dødehavsrullene, Josefus og de gresk-romerske historieskriverne.
15. **Moderne forskning.**
16. **Oppslagsverk**, slik som leksika og konkordanser, som tjener som redskaper og ikke som autoriteter.

Valget av kilder

Ingen tilslutning ligger i dette. At det siteres en encyklika, et verk av en forfatter fra ett kirkesamfunn eller et verk fra én kirke fremfor en annens, innebærer ingen tilslutning til det kirkesamfunnet eller den kirken og ingen favorisering av noe slag. Et skriftsted velges utelukkende fordi biskopen har vurdert at nettopp dette skriftstedet, fra nettopp denne kilden, er særlig lærerikt i saken som behandles, og av ingen annen grunn. Det er ikke hans hensikt å fremme eller hindre noe kirkesamfunn overhodet.

Sannheten er der den finnes. Biskopen mener at sannheten er der man finner den. Han kan derfor sitere verdslige kilder, og verk som er ikke-kanoniske eller som fortsatt er omstridt blant kirkene. Det gjør han fordi han som forfatter har vurdert det anførte skriftstedet som særlig lærerikt, og har forvisset seg om at det han sier, er sannheten.

Sitater og kildehenvisninger

Sitater er ordrette. Ord i anførselstegn er alltid den anførte kildens nøyaktige ord. En kilde gjengis aldri med egne ord som om gjengivelsen var et sitat. Der en kildes nøyaktige ordlyd ikke kan etterprøves, siteres den ikke.

Utelatelsestegn og hakeparenteser. Et utelatelsestegn (...) viser at et sitat begynner eller slutter midt i en setning i originalen, eller at ord er utelatt. Ord i hakeparentes i et sitat gjengis slik de står i den siterte utgaven. Det settes aldri inn noe i et sitat fra Skriften.

Sluttnotene gir den fullstendige teksten. Enhver autoritet som anføres i et skrift, gis i sin helhet i sluttnotene, med kildens nøyaktige ord, slik at leseren kan lese selve autoriteten og ikke bare en henvisning til den.

Kildehenvisninger. Med mindre et avvik er uttrykkelig angitt, følger kildehenvisninger og oppsett *Chicago Manual of Style*, den metoden som er alminnelig anerkjent for teologiske og historiske skrifter av den typen som utgis her. Skriftene fra Rikets skriftlærde avviker bevisst, og av følgende grunner, fra den på disse punktene:

1. **Pronomener som viser til Gud, skrives med stor forbokstav** (Han, Ham, Hans), sammen med ord som hører Ham til, slik som «Hans høyre hånd». Chicago setter dem vanligvis med liten forbokstav. Her skrives de med stor forbokstav av ærbødighet.
2. **Delsitater beholder utelatelsestegnene sine.** Chicago utelater vanligvis utelatelsestegn i begynnelsen eller slutten av et sitat. Her beholdes de, slik at leseren alltid vet når et sitat, og fremfor alt et sitat fra Skriften, ikke gjengir hele setningen.
3. **Sluttnotene gir den fullstendige teksten til enhver anført autoritet,** ikke bare henvisningen. Dette gjøres for at leseren skal kunne lese selve autoriteten.
4. **Kristi ord trykkes i rødt,** sammen med anførselstegnene sine, etter den gamle skikken i bibler med rød skrift, slik at HERRENS ord trer frem.
5. **«HERRE», når det viser til Jesus, settes med kapitéler** i biskopens egen prosa, men aldri i Skriften, av ærbødighet.

Kirkefedrene på andre språk. Der en kirkefar siteres etter en engelsk utgave, oversettes sitatet på en side på et annet språk fra denne engelske utgaven og merkes som det, for eksempel «(oversatt fra engelsk etter ANF 1)».

SPRÅK OG STIL

Store bokstaver av ærbødighet. Pronomener som viser til Gud, skrives med stor forbokstav (Han, Ham, Hans), og det samme gjelder ord som hører Ham til i samme betydning, som når det sies at Kristus sitter ved Hans høyre hånd. På de norske sidene følges likevel norsk språkbruk på dette punktet.

HERREN med kapitéler. I biskopens egen prosa settes ordet «HERRE», når det viser til Jesus Kristus, med kapitéler, på hvert språk som skrives med store bokstaver. Dette gjøres aldri i Skriften.

Andre store bokstaver. «Riket» (Guds rike og himlenes rike), «Rikets skriftlærde», «Skriften», «Kirken» (i betydningen hele Kristi legeme) og «Den hellige ånd» skrives med stor forbokstav.

Rettskrivning og tegnsetting. De engelske sidene bruker amerikansk rettskrivning. I en rekke som er skilt med semikolon, innledes det siste leddet med «; og».

Titler. Titler brukes som tiltaleformer og ikke som krav på rang, og de holdes nøkterne.

«The Most Reverend» (på norsk «Hans Høyærverdighet») er den tiltaleformen som er vanlig i USA for en biskop. Den hører til embetet, ikke til mannen, og brukes av høflighet, ikke som en ære det gjøres krav på. En katolsk veiledning om tiltaleformene som brukes i USA, angir for brev til en biskop: «His Excellency, / The Most Reverend (full name)», det vil si «Hans Eksellense, / Hans Høyærverdighet (fullt navn)».[1]

D.D. Graden doktor i teologi som biskop Byers innehar, ble tildelt ham *honoris causa*, det vil si som en æresbevisning og ikke etter fullførte studier, slik det av og til gjøres i Kirken.[2] Et kjent eksempel er Reverend dr. Billy Graham. Hans høyeste avlagte grad var en Bachelor of Arts,[3] og i 1948 mottok han en æresdoktorgrad i teologi.[4] Han ble vanligvis tiltalt som «Dr. Graham».[5] Blant andre som har mottatt æresdoktorgrader, er Reverend Harry A. Ironside, hvis skolegang endte med grunnskolen;[6] Reverend G. Campbell Morgan;[7] evangelisten Billy Sunday;[8] Right Reverend Ronald Owen Hall, biskop av Hongkong og Sør-Kina;[9] C. S. Lewis;[10] Reverend A. W. Tozer;[11] og den hellige Teresa av Calcutta.[12]

Navn. Helgener, paver, patriarker og andre biskoper nevnes i den formen som er tradisjonell i deres egen Kirke, eller som er vanlig på leserens språk. Den valgte formen innebærer ingen forkjærlighet for noen av kirkene.

Oversettelsene. Sidene på andre språk enn engelsk er oversatt ved hjelp av kunstig intelligens, og den engelske teksten er den autoritative. Se En merknad om oversettelsene og om myndighet.

Nettstedet

Bilder. Det vises bare bilder i fri bruk eller med fri lisens for slik bruk, og hvert bilde har bildetekst og kildeangivelse.

Nummerering, datoer og revisjoner. Publikasjonene nummereres og dateres. Faste sider kan revideres der de står, og en revidert side kan vise datoen for sin siste revisjon, slik at leseren kan vite hvilken versjon han eller hun leser.

Rettelser. Lesere som finner en feil, og fremfor alt en feil i et sitat fra Skriften, bes skrive til adressen som er oppgitt på forsiden. Feil blir rettet.

Forkortelser

KJV	King James Version (standardteksten fra 1769)
ANF	*Ante-Nicene Fathers*, utg. av Alexander Roberts og James Donaldson, etterfulgt av bindnummeret
NPNF2	*Nicene and Post-Nicene Fathers*, annen serie, utg. av Philip Schaff og Henry Wace, etterfulgt av bindnummeret
Easton	Burton Scott Easton, *The Apostolic Tradition of Hippolytus* (1934)
e.Kr.	etter Kristus; latin *Anno Domini*, i vår Herres år
omkring	latin *circa*, omtrent

Sist revidert: 10. oktober 2026

Noter

1 Michael Andrews, «How to Address Church Officials, Bishops, Priests», *Adoremus Bulletin*, 15. august 2009, https://adoremus.org/2009/08/how-to-address-church-officials-bishops-priests/. Siden sier: «The forms of address used in the United States for correspondence and for speaking are given below, along with some mailing addresses of Church officials.» («Tiltaleformene som brukes i USA i brev og i tale, er gitt nedenfor, sammen med noen postadresser til kirkelige embetspersoner.»)

2 Frans, *Veritatis Gaudium*, apostolisk konstitusjon om de kirkelige universiteter og fakulteter (8. desember 2017), art. 51: «An honorary Doctorate can be conferred for special scientific or cultural merit in promoting the ecclesiastical sciences» («En æresdoktorgrad kan tildeles for særlige vitenskapelige eller kulturelle fortjenester i

arbeidet for å fremme de kirkelige vitenskaper», oversatt fra engelsk), https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20171208_veritatis-gaudium.html.

3 Wheaton Archives & Special Collections, «Billy Graham Resources», Wheaton College, lest 10. oktober 2026: «Graham matriculated at Wheaton in 1940 and graduated in 1943 with a BA in anthropology» («Graham ble tatt opp ved Wheaton i 1940 og ble uteksaminert i 1943 med en BA i antropologi», oversatt fra engelsk), https://www.wheaton.edu/about-wheaton/museums-library-and-collections/wheaton-archives-and-special-collections/research/billy-graham-resources.

4 Wheaton Archives & Special Collections, «Select Chronology», The Evangelism & Missions Archives, Wheaton College, sist oppdatert 2. juni 2026: «King's College commencement, received honorary Doctor of Divinity degree» («Avslutningsseremoni ved King's College, mottok æresdoktorgrad i teologi», oversatt fra engelsk), New Castle, DE, 7. juni 1948, https://www.wheaton.edu/__data/assets/file/0013/30370/Chronology-1934-2018.pdf.

5 David Van Biema, «Dr. Billy Graham: A Purposeful Life, An Indelible Legacy», *Guideposts*, [2018?], lest 10. oktober 2026: «The Reverend Dr. Billy Graham, quite possibly the most influential and admired religious leader of the 20th century, passed away on Feb. 21, at the age of 99» («Reverend dr. Billy Graham, muligens det 20. århundres mest innflytelsesrike og beundrede religiøse leder, døde 21. februar, 99 år gammel», oversatt fra engelsk), https://guideposts.org/articles/prayer/inspirational-prayers/dr-billy-graham-a-purposeful-life-an-indelible-legacy/. Se også Blake Killingsworth, «DBU Celebrates the Life of Billy Graham», Dallas Baptist University, 21. februar 2018: «DBU presented its first honorary doctorate to Dr. Billy Graham during a special ceremony held on the DBU campus» («DBU tildelte sin første æresdoktorgrad til dr. Billy Graham under en særskilt seremoni på DBUs campus», oversatt fra engelsk), https://www.dbu.edu/news/2018/02/dbu-celebrates-the-life-of-billy-graham.html; Erin Branham, «A Personal Memory of Dr. Billy Graham», BRIGHT-FM, 21. februar 2018: «Dr. Graham invited many millions of people to encounter Jesus in a personal way» («Dr. Graham innbød mange millioner mennesker til å møte Jesus på en personlig måte», oversatt fra engelsk), https://www.brightfm.com/shine/shine-daily/a-personal-memory-of-dr-billy-graham/; og Frank J. Beard, «Reflections on the life of Rev. Dr. Billy Graham», Illinois Great Rivers Conference, The United Methodist Church, 1. mars 2018: «Dr. Graham received many awards, honorary degrees, and citations during his long life of 99 years» («Dr. Graham mottok mange priser, æresgrader og hedersbevisninger i løpet av sitt lange liv på 99 år», oversatt fra engelsk), https://igrc-www.brtsite.com/blogpostsdetail/11047520.

6 «Author Biography», Plymouth Brethren & Other Ministries: «Though his classes stopped with grammar school...» («Selv om skolegangen hans stanset etter grunnskolen ...», oversatt fra engelsk); «Wheaton College awarding an honorary Litt.D. in 1930 and Bob Jones University an honorary D.D. in 1942» («ved at Wheaton College i 1930 tildelte ham en æres-Litt.D. og Bob Jones University i 1942 en æres-D.D.», oversatt fra engelsk), https://plymouthbrethren.org/node/5488.

7 «The G. Campbell Morgan Collection», Learning Commons, Chicago Theological Seminary: «Morgan received his Doctor of Divinity degree from Chicago Theological Seminary in 1902» («Morgan mottok i 1902 sin grad som doktor i teologi fra Chicago Theological Seminary», oversatt fra engelsk), https://ctslibrary.org/collections/Campbell_Morgan/intro.html.

8 Robert P. Muhlbach, «Billy Sunday, Evangelist», *Baseball Research Journal* (Society for American Baseball Research), 1980: Sunday «had numerous honorary doctor of divinity degrees conferred upon him» («fikk tildelt tallrike æresdoktorgrader i teologi», oversatt fra engelsk), https://sabr.org/journal/article/billy-sunday-evangelist/.

9 University of Hong Kong, Honorary Graduates, «The Rt. Rev. Ronald Owen Hall»: «Doctor of Divinity *honoris causa*» («Doktor i teologi *honoris causa*», oversatt fra engelsk), 64th Congregation, 1965, https://www4.hku.hk/hongrads/citations/mc-ma-ronald-owen-hall-the-rt-rev-ronald-owen-hall.

10 Gabriel Sewell, «Graduation week, celebrating Honorands: Great thinkers and writers», University of St Andrews Special Collections: «St Andrews awarded Clive Staples Lewis an honorary Doctor of Divinity in June 1946» («St Andrews tildelte Clive Staples Lewis en æresdoktorgrad i teologi i juni 1946», oversatt fra engelsk), https://university-collections.wp.st-andrews.ac.uk/?p=11658.

11 «A.W. Tozer & Wheaton College», Wheaton College Special Collections, 27. februar 2012: «Wheaton College honored Tozer with an honorary doctorate (LLD) in 1950» («Wheaton College hedret Tozer med en æresdoktorgrad (LLD) i 1950», oversatt fra engelsk); «Houghton College bestowed the honorary LLD two years later» («Houghton College tildelte æresgraden LLD to år senere», oversatt fra engelsk), https://lib-scblog3.wheaton.edu/?p=5051.

12 University of Hong Kong, Honorary Graduates, «The Reverend Mother Teresa»: «Doctor of Social Sciences *honoris causa*» («Doktor i samfunnsvitenskap *honoris causa*», oversatt fra engelsk), 146th Congregation, 1993, https://www4.hku.hk/hongrads/graduates/m-c-o-m-o-b-e-hon-d-d-hon-dr-med-mary-bojaxhiu-teresa-the-reverend-mother-teresa. Se dessuten: *Duke of Edinburgh Is Installed as Chancellor of the University*, Anglia Television, 1977, East Anglian Film Archive, kat. 207990, som viser henne «receiving an honorary degree from the Duke that day» («idet hun den dagen mottar en æresgrad av hertugen», oversatt fra engelsk), https://eafa.org.uk/work/?id=894726.